

C

Potřeba upřesnit a reformulovat zejména aplikovanou část týkající se pracovních otázek

Sebevražedné jednání (sebevražednost) mladistvých ve městě Brno optikou teorie anomie E. Durkheima ??? nebylo by vhodnější v kraji než ve městě? To je velice specifický výběr!

Úvod

V této práci se zabývám tématem sebevražednosti mladistvých, tedy osob ve věku od 15 do 24 let. Sebevraždu považuji za projev bezmoci a nesnáze člověka. A jak ji vnímají jiní, specializovaní autoři? Také tak? Uvedte tyto informace a do závorky uveďte odkaz na tyto autory). Sebevraždu páchají osoby různých věkových kategorií, ačkoliv všechny ztracené životy způsobí svému okolí mnoho bolesti ?L??? jak to víte, a co situace duševně nemocných osob bez rodinného zázemí???, ztráta mladého života je vždy těžkou ránou. O to více je zarážející, kolik mladých lidí se pokusí a bohužel i dokonají sebevraždu a kolik jich je? Jaký je podíl vůči ostatním věkovým kategorie? V ČR/ ve vybraném regionu, případně jinde na světě?

Cílem této práce je zhodnotit, jak dostatečně umožní teorie anomie É. Durkheima, porozumět vzniku a existenci sebevražednosti u mladistvých v městě Brně. Proč v tomto městě? Je sebevražednost této skupiny v Brně specifická oproti jiným lokalitám, regionům, státům? Zhodnocení vhodnosti této teorie k vysvětlení vybraného sociálně patologického chování mladistvých provedu ve čtyřech krocích. V první kapitole představím cílovou skupinu, tedy skupinu mladistvých a zdůvodním jejich výběr podle statistiky, morálky a etiky. Poukážu i na základní aspekty sebevraždy.

Ve druhé kapitole prezentuji teorii anomie. Nejprve uvádím, co pojem anomie znamená, poté se zaměřuji na É. Durkheima a jeho dílo „Sebevražda“, na kterém poukazuje projev anomie.

Ve třetí kapitole jsem zvolila jednotlivé indikátory, tedy klíčová tvrzení teorie anomie É. Durkheima. V tabulce uvádím jednotlivé indikátory a k nim vytvořené konkrétní pracovní otázky. Pomocí těchto indikátorů mohu posléze testovat platnost teorie anomie, zda dokáže odhalit příčiny rizikového chování, etdy sebevražednosti mladistvých v městě Brně.

V poslední kapitole aplikuji tyto indikátory na cílovou skupinu a docházím k závěrečnému zjištění.

1. Sebevražednost mladistvých v městě Brno

V této kapitole seznámím čtenáře s, mnou zvolenou cílovou skupinou, kterou jsou mladiství v městě Brně, kteří spáchali sebevraždu. Po vymezení této skupiny uvedu základní aspekty činu sebevraždy, jako například spouštějící faktory sebevražedného jednání. Na konci této kapitoly zdůvodním výběr této cílové skupiny, a to z pohledu statistického, morálního a etického.

Za sociálně deviantní skupinu jsem si zvolila mladistvé. Macek (1999) uvádí, že jsou běžně

zaměňovány dva termíny, „mládež“ a „adolescence“. Rozdíl mezi těmito termíny je takový, že označení „adolescence“ využívá spíše psychologie pro označení vývojového období. Naopak označení „mládež“ využívá sociologie a pedagogika pro označení skupiny.

V této práci se pro upřesnění cílové skupiny zaměřím na aspekty vývojového období člověka – adolescenci.

Časově se období adolescence podle Macka (1999) vymezuje od 15 do 20 – 22 let. Během adolescence čili období dospívání, dochází k dokončování a uspořádání změn jakých?, pramenící z předešlých vývojových období (pubertální, prepubertální období). V tomto období dochází k uzavírání neklidného vývoje během puberty. Dospívající se snaží stabilizovat svou citovou a sociální pozici ??? co a kde?. V tomto období dochází k rozhodování o budoucím povolání, tedy rozhodování a realizaci o budoucím životě.

Rozpor ovšem nastává mezi rychlejším fyzickým dospíváním jedince a obtížností se sociálně a profesionálně uplatnit. Jedinec se v této fázi vývoje touží osamostatnit. Dochází tak často k dalšímu rozkolu, kdy se jedinec osvobozuje od vazeb rodiny, ale zároveň nemá vytvořené nové sociální prostředí, kam by patřil. Adolescent chce být emočně nezávislý, tím se odcizuje rodičům a hledá nová sociální pouta a vztahy. V období dospívání přebírá adolescent nové sociální role (dospělost), důležité však v tomto období je, aby se vyznal sám v sobě, tedy jak sám sebe hodnotí, jak hodnotí své vrstevníky apod. Mezi důležitou novou rolí patří role partnerská, pracovní.

V období adolescence dochází k rozvoji intelektových schopností, které jsou ovlivněny i druhem vzdělávání, zájmů apod.

Co se týká sexuálního života, v tomto období jsou jedinci již poměrně dobře informováni o druhém pohlaví, reprodukční schopnosti apod. Dochází k vyhledávání vhodného partnera opačného pohlaví, se kterým by bylo možné dosáhnout k uspokojení jak sexuálního vztahu, tak i vztahu citového a emočního zázemí. Hledání vhodného partnera však není jednoduché, to vyžaduje velkou trpělivost, sebedůvěru a sebedokonalování (Lisá, Kňourková, 1986).

1.1 Sebevražda

Sebevražda je násilný akt, obrácený vůči vlastní osobě kdo to tvrdí? Existuje jiné vymezení-chápání sebevraždy?. Může představovat extrémní a drastický způsob, jak člověk řeší krizi. Člověk se v krizové situaci dostává do takového stavu zoufalství, ve kterém neumí, nemůže či nechce hledat jiné řešení své situace. Ve spáchání sebevraždy vidí jediné možné východisko (Špatenková, 2011)

Rizikovitost suicidálního (sebevražedného) jednání u dětí a dospívajících:

Dospívající jsou velmi zranitelní, jsou citově labilní a mají sníženou odolnost vůči zátěži, neví, jak si poradit při řešení náročných životních situací. Sebevražedné jednání tak může být zkratkovitě řešení těžké situace. Dospívající jsou mimo to nějakým způsobem fascinováni otázkami kolem umírání, i když se o sebevraždu nakonec nepokusí, mnozí dospívající se zabírají alespoň myšlenkami a úvahami o sebevraždě. Sebevražedné jednání dospívajících představuje zoufalý výkřik o pomoc. Je možné, že si dotyční nakonec

ani nepřejí zemřít, přejí si nějakým způsobem pozměnit svou současnou situaci, bohužel však neví, jakým způsobem toho dosáhnout (Špatenková, 2011).

„*Pokusy o sebevraždu v tak nízkém věku jsou projevem akutní osobní krize*“ (Fenwicková, Smith in Špatenková, 2011). Sebevražednému jednání může předcházet kumulace náročných situací stresu či problémů v životě jedince. Za spouštějící faktory sebevražedného jednání u dětí a dospívajících považuje Špatenková (2011) **nezvládnutí nároků**, které na ně kladou rodiče; **týrání, sexuální zneužívání** nebo zanedbávání; nadměrné užívání **drog či alkoholu**; strach ze **zkoušek**; **odmítnutí** nebo **ztráta** milované osoby (rozchod s přítelem, rozvod rodičů); **změna prostředí** (stěhování); špatná **komunikace** s rodiči; problémy ve škole (neprospěch, vyloučení, šikana); **tělesné nebo psychické onemocnění**; existence nějakého **tajemství** (nechtěné těhotenství, homosexuální orientace) a co zvědavost, touha patřit k partě kamarádů, kteří zneužívají drogy?.

Cílovou skupinu jsou tedy dospívající muži ve věku od 15 do 20 – 22 let v městě Brně. Vzděláním této cílové skupiny je střední odborné. Sebevražda byla provedena způsobem oběšení. Nyní zdůvodním tento výběr.

1.2 Statistické zdůvodnění výběru čeho? Koho? Kde?¹:

Město Brno: V jihomoravském kraji v rozmezí let 2004-2013 spáchalo sebevraždu celkem 1466 osob (kdo to tvrdí? Chybí zde odkaz na statistiky dle ČSN!!!). Nejvyšší počet sebevražd byl spáchán právě v městě Brně (Brno-město), tj. celkem 420. V porovnání lze uvést, že druhý kraj jihomoravského kraje, kde v těchto letech došlo ke spáchání sebevraždy, je Hodonín, s celkovým počtem 256 sebevražd.

Pohlaví: Ze statistických údajů ČR vyplývá, že v rozmezí od roku 2004 do roku 2013, častěji spáchali sebevraždu muži než ženy jako všude jinde ve světě. V tomto období se jednalo o celkem 1230 mužů (83,9%) a 236 žen (16,1%). V městě Brně z celkových 420 sebevražd spáchali celkem 342 sebevražd muži, zbylých 78 ženy (uveďte odkaz na tato data!/ČSÚ 2015?)

Věková kategorie: I když děti a dospívající podle statistických údajů tvoří oproti jiným věkovým skupinám (jako např. věková skupina 46-55 let) daleko nižší míru sebevražednosti, přesto je důležité této skupině věnovat pozornost. Ve věkovém rozmezí 15 – 24 let spáchalo sebevraždu v rozmezí let 2009 – 2013 **přibližně** kolik??? ... mužů.

Vzdělání: Nejčastějším vzděláním muže, který spáchal sebevraždu, je střední odborné, druhým nejčastějším je základní ukončené.

Způsob provedení: Mezi nejčastější způsob provedení sebevraždy u mužů v letech 2009 – 2013 bylo z 66% oběšení, uškrcení či udušení.

---

¹ Využila jsem statistické údaje z Českého statistického úřadu (ČSÚ) a Ústavu zdravotnických informací a statistik (ÚZIS)

Převed'te výše uvedené informace do jednoho odstavce, specifikujte počty cílové skupiny mladistvých

Toto sem nepatří, maximálně do úvodu v podobě dvou krátkých vět!

2. Teorie anomie

Příčinu sociálně deviantního jednání (sebevražednosti) mladistvých může vysvětlit teorie anomie Émila Durkheima. Nejprve vysvětlím, o čem teorie anomie pojednává, poté se zaměřím na objasnění konceptu anomie v díle „Sebevražda“, jehož autorem je právě É. Durkheim. Objasněním této teorie budeme mít větší přehled o stavu anomie a její souvislosti se sebevraždou. To nám umožní poté zkusit aplikovat teorii na vysvětlení příčin suicidálního jednání.

Považuji za nezbytné nejprve představit, co pojem **anomie** znamená. Keller (2004) považuje anomii za kritický stav společnosti, který se vyznačuje nejasností či nejistotou a absencí pravidel a norem, kterými se má řídit chování členů společnosti.

V kritickém stavu společnosti, kdy dochází k oslabení její soudržnosti. Tedy i systému sociální kontroly. V důsledku toho se lidé stávají bezmocnými a není jim jasné, podle čeho se mají chovat, co mohou očekávat od svého okolí či co je společensky žádoucí (Urban a kol., 2012). Když lidé mají pocit, že jejich chování není nijak ze strany společnosti regulováno, začínají dávat přednost vlastnímu chování se sobeckými cíli (Munková, 2013). Se stavem anomie je taktéž spojena rolová nejistota či absence kázně a zmatek v citové rovině, který pramení z nedostatku spolehlivých životních vodítek. V tomto stavu totiž přestává fungovat i instituce jako je rodina. Tím vším dochází k narušení životního standardu osob a mezi lidmi se začíná šířit „pocit strachu, zmatku a životní nejistoty, odcizení, izolace a osamocení“ (Urban a kol., 2012, s. 83). Anomie je stav nejasných životních podmínek, nejasných vztahů mezi jedincem, skupinami a společnostmi a nedostatku sdílených definic sociálních situací (Urban a kol., 2012) – k mladistvým.

Durkheim analyzoval společenské mechanismy, které umožňují ve společnosti udržovat integritu, a dále se věnuje situacím, kdy je tato integrita narušena – stav anomie (Munková, 2013).

Anomii chápal třemi způsoby:

Jednak jako krizi, která vychází z neexistující či nedostatečné sociální regulace, která nastává po rozpadu hodnotových a normativních systémů a nedostatku autoritativních společenských institucí.

Dále jako stav, který následuje po náhlých sociálních změnách, díky kterým se mezi lidmi začnou šířit pocity neuspokojení a vzájemné konflikty.

Také jako možný zdroj deviantního chování, který je charakteristický pro moderní západní společnost. Durkheim totiž považuje anomii za reálný stav, který k moderní západní společnosti patří, zvláště z důvodu kulturní a hodnotové plurality moderny (Urban a kol., 2012).

Durkheim koncept anomie prezentuje v díle „Společenská dělba práce“ a „Sebevražda“. Dílo

Sebevražda mi bude pro tuto práci východiskem.

Anomie je výsledkem dvou nezávislých procesů, mezi mírou **sociální integrace** jedince do společnosti a mírou jeho **sociální regulace** ze strany společnosti. Sebevražednost je sociální fakt a hlavní příčinou sebevražedného chování je tlak sociální struktury na jedince.

Durkheim rozlišuje čtyři typy sebevražd, a to podle míry sociální integrace a sociální regulace.

Rozlišuje sebevraždu egoistickou, altruistickou, anomickou a fatalickou.

Schéma č.1: typy sebevražd podle É.Durkhemima

Altruistická sebevražda

Tento druh je typický pro tradiční společnosti, ve kterých se projevuje vysoká míra integrace jedinců, jelikož je život jedinců spojován s tradicemi a zvyky. Altruistickou sebevraždu si můžeme představit buď jako náboženskou oběť, nebo oběť politické oddanosti. Člověk se obětuje pro hodnoty společnosti či skupiny, které vychází z přílišné upjatosti na společnost. V moderní společnosti se s tímto typem sebevraždy můžeme setkat v armádě.

Anomická sebevražda

Durkheim ji považuje za plod moderní společnosti. Jedinec má pocit nedostatečné regulace chování, které je dáno absencí hodnot a norem. Jedinec má pocit, že se jeho cíle zdají být nekonečné. Tento typ situace může nastat v rodině, například manželská anomie nastává při rozvodu manželů.

Fatalická sebevražda

Tento typ sebevraždy by se dal najít spíše v historii, v otrokářských společnostech, kde se jevila příliš silná sociální regulace. V moderní společnosti je za fatalickou sebevraždu považována třeba sebevražda jednoho z velmi mladých manželů, bezdětná vdaná žena apod..

Egoistická sebevražda

Nastává tam, kde je velmi slabá integrace jednotlivce do rodinného života. V integrované rodině je jedinec více imunitní vůči pokusu o spáchání sebevraždy. Durkheim uvádí, že zda se jedinec pokusí o sebevraždu, ovlivňuje struktura rodiny a role, které hrají jednotliví členové rodiny.

Zdroj: Durkheim (1951: s...)

Velký vliv na psychický vývoj dítěte má výchova rodičů, velikost rodiny či úroveň vzdělání. Emoce jedince (např. deprese, stres), které mohou vést k sebevraždě, se utváří v souvislosti s prostředím rodiny.

Mohou se u jedince vyvíjet od dětství. Sebevražedné chování poté nemůže být zcela pozmeněno. Psychické rány a frustrace z raných let jedince se často obnovují i na úkor nových příležitostí v životě.

Socializace v rodině je pro všechny náročný proces, který může vyústit v pocity frustrace, suicidální jednání se tak stává potenciálním východiskem tohoto procesu (Durkheim, 1951).

Anomie É. Durkheima v souvislosti se sebevraždou je znakem absence sociálních pravidel a

nezvládnutelných tužeb člověka. Jedinec tak při dosahování svých cílů nemá žádné morální vodítko (Durkheim, 1951).

Sebevražda představuje duševní odcizení člověka (Durkheim, in Esquirol 1951). Jednotlivec se potřebuje integrovat do společnosti. Pokud jsou pouta, která vážou jednotlivce ve skupině slabá, zvyšuje se míra sebevražednosti. Touto skupinou je například rodina. „Čím pevnější, integrovanější rodina, tím menší tendence k sebevražednému jednání její členové vykazují“ (Munková, 2013, s. 38).

Jedinec se také cítí sám, bez podpory okolí, nakonec tuto sociální izolaci už nemusí být schopen snášet (Urban a kol., 2012).

Kritika:

Ač Durkheimova teorie anomie měla velký vliv na mnoho autorů, kteří analyzovali anomii v různých společnostech, spojení anomie se sebevraždami byla podrobena velké kritice. Autorovi bylo vytýkáno zvláště to, že jeho závěry nejsou dostatečně empiricky podloženy, a jeho vědecká metoda byla připodobněna k aplikaci „zdravého rozumu“ (Munková, 2013).

3. Indikátory pro testování platnosti teorie anomie a jejich aplikace

V této kapitole uvádím mnou zvolené indikátory, pomocí kterých mohu testovat platnost teorie anomie É. Durkheima. Otázkou tedy je, zda teorie anomie podle É. Durkheima dokáže odhalit příčiny vzniku a existence sebevražednosti mladistvých, jako sociálně deviantního chování.

Proces operacionalizace uvádím v následující tabulce. V levé části máme klíčová tvrzení teorie anomie É. Durkheima, v pravé části poté pracovní otázky.

K jakému typu sebevražednosti níže uvedené indikátory patří?

+

Proč formulujete pracovní otázky do 3 pádu a ne v obvyklé (přímé, dotazhováí) formě „Vy“?

Schéma č.1: Název

OPERACIONALIZACE	
Indikátory (klíčová tvrzení teorie anomie É. Durkheima)	Pracovní otázky
<ul style="list-style-type: none"> Životní nejistota, odcizení se, izolace	<ul style="list-style-type: none"> Má (mladistvý) vyhraničené nějaké cíle, kterých chce dosáhnout? Je v kontaktu se svým okolím? formulujte do podoby uzavřených otázek! (i když reálně byste měla otázky tak, jak je máte formulovány! Je rád v přítomnosti někoho, nebo je radši sám?
<ul style="list-style-type: none"> Nejistota či absence pravidel a norem	<ul style="list-style-type: none"> Má jeho život co to znamená? Je si vědom toho, že musí dodržovat nějaká pravidla? to byste ale měla vědět vy, zdali jsde o společenská pravidla, pravidla soužití ve skupině, jaká konkrétně!!!

	<ul style="list-style-type: none"> • Dodržuje nějaký řád? <p>Rozlišuje, co se má a co se nemá? Co tímto zjistíte? Formulujte otázku jasněji!</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Oslabení sociální kontroly 	<ul style="list-style-type: none"> • Je jeho chování regulováno? • Je někdo (osoba, instituce), kdo mu dává najevo, že se chová špatně? Co tímto zjistíte, co je špatné vs. dobré chování? • Je kontrolován? Pociťuje nějakou kontrolu? Nemůžete se ptát takto přímo, nejasně, není srozumitelné!
<ul style="list-style-type: none"> • Upřednostnění sobeckých cílů 	<ul style="list-style-type: none"> • Jaké jsou jeho cíle? Při dosažení svých cílů se ohlíží na ostatní, nebo hledí jen na sebe?
<ul style="list-style-type: none"> • Rolová nejistota • Pocit strachu v jaké situaci? 	<ul style="list-style-type: none"> • Co považuje za svou roli? Je si ve své roli nejistý? Nesrozumitelné, co je role • Má z něčeho strach? Co tímto zjistíte? Každý má někdy z něčeho strach!
<ul style="list-style-type: none"> • Zmatek v citové rovině • Nejasné vztahy 	<ul style="list-style-type: none"> • Jaké pocity má k rodičům? Jaké ke kamarádům či partnerce? formulujte uzavřeně - zacíleně na potic změtenosti • Umí pojmenovat vztahy s lidmi ve svém okolí?
<ul style="list-style-type: none"> • Narušení fungování rodiny 	<ul style="list-style-type: none"> • Zacilte na narušení Jak spolu členové rodiny vychází? Jak se k sobě chovají?
<ul style="list-style-type: none"> • Náhlé sociální změny 	<ul style="list-style-type: none"> • Je jeho život stabilní, nebo došlo k nějaké velké životní změně například v podobě stěhování, ztráta blízkého apod.? •
<ul style="list-style-type: none"> • Tlak sociální struktury ??? koho/čeho konkrétně? na jedince 	<ul style="list-style-type: none"> • Myslí si, že je do něčeho nucen? Jasněji! • Klade na něho společnost nějaké požadavky? Nejasné, každá společnost na každého klade nějaké požadavky!
<ul style="list-style-type: none"> • Psychické rány a frustrace z raných let 	<ul style="list-style-type: none"> • Jaké bylo jeho dětství? Jak vzpomíná na dětství? • Stalo se něco frustrujícího? Jak se s tím vypořádá? • Má nějaké traumatické zážitky z dětství?

Zdroj: autorka

4. Aplikace vybraných indikátorů na cílovou skupinu

V této kapitole aplikuji výše zmíněné indikátory na cílovou skupinu, kterou jsou mladiství v městě Brně. Sociálně deviantní chování je sebevražedné jednání. Komentuji postupně jednotlivé indikátory, na konci kapitole uvádím závěrečné zjištění.

Životní nejistota, odcizení se, izolace:

Dospívající člověk je ve svém věku určitě nejistý. V tomto období dochází k rozhodování o budoucím povolání, a tedy i rozhodování o budoucím životě. Mladistvý netuší, jakým směrem se bude v životě ubírat. Nedokáže se rozhodnout, ujasnit si své priority. V tomto případě se může začít stranit ostatním, izolovat se od nich.

Nejistota či absence pravidel a norem, podle kterých se má řídit chování členů (společnosti, skupiny)

Mladistvý se snaží osvobodit od vazeb rodiny, tedy i od jistých pravidel či norem chování, které v této rodině platí. Dochází často ovšem k rozkolu v tom, že se mladistvý sice snaží osvobodit od vazeb rodiny, ale zároveň nemá ještě vytvořené nové sociální prostředí. Tudíž u mladistvého v tomto období, kdy se jedinec chce odvázat od vlivu rodiny, mohou chybět pravidla a normy, podle kterých by se měl chovat. Může to být však jen přechodná fáze.

Oslabení sociální kontroly

Rodiče už mohou na svého syna pohlížet jako na „dospělého“, tudíž už se až tak nezajímají o to, co a jak jejich dítě dělá. To může vést ale k určité bezmocnosti mladistvého, protože bez sociální kontroly ze strany rodičů mu najednou nemusí být zcela jasné, podle čeho se má chovat, co je společensky žádoucí apod.

Upřednostnění sobeckých cílů

Ve chvíli, kdy mladistvý má pocit, že jeho chování není ze strany společnosti, rodiny regulováno, upřednostňuje sobecké cíle. Pokud se při řešení obtížné situace rozhodne vyřešit ji tím, že si sáhne na život, je to jeho rozhodnutí a upřednostnění v podstatě sobeckého cíle. Neohlíží se na následky a na pocity ostatních lidí.

Rolová nejistota, pocit strachu

V období dospívání přebírá adolescent nové sociální role, jako např. roli dospělého člověka, roli pracovníka či roli partnera. Mladistvý si v tomto období však nemusí být jistý ani sám sebou, nemusí se v sobě vyznat. To znamená, že se necítí dospěle, necítí se třeba ani na to, být v roli partnera. Zde se nejspíš budou dostávat do konfliktu různá očekávání různých subjektů (rodiče, vrstevníci, společnost, práce) od mladistvého s tím, jak vnímá on sám sebe, a co od sebe očekává. S rolovou nejistotou se pojí i následné pocity strachu z toho, co se s dotyčným bude dít.

Zmatek v citové rovině, nejasné vztahy

Adolescence navazuje na bouřlivé vývojové období – pubertu. Mladistvý se snaží stabilizovat svou citovou a sociální pozici. Na jedné straně se chce osamostatnit od rodiny, realizovat se v novém sociálním prostředí, na druhé straně se snaží najít partnerku, pro uspokojení sexuální a citové potřeby. Dospívající jsou velmi zranitelní, což se může projevit v případě odmítnutí milované osoby.

Narušení fungování rodiny

Vlivem nejistoty či absence pravidel a norem dochází k narušení institucí, jako je rodina. Jednotliví členové rodiny spolu přestanou komunikovat, přestanou spolu vycházet, nebo spolu mají časté konflikty. Nefungující rodina, která je jistým zázemím dospívajícího, na něj působí negativně už jen tím, že se s ostatními členy dostává do konfliktu a přestávají si postupně rozumět. Dospívající ztrácí pevný bod v podobě fungující rodiny.

Náhlé sociální změny

Dospívající se chce osvobodit od rodičů. Náhlá změna sociálního prostředí (odstěhování se) však může vést k nejistotě jedince, zjistí nespokojenost. Ovšem má pocit, že zpět už se nemůže vrátit. Může to souviset například s tím, že chce sobě či ostatním dokázat, že to zvládne. Než aby si a někomu jinému přiznal, že udělal chybu, raději mlčí.

Tlak sociální struktury na jedince

Společnost od svých členů očekává určité chování. Jak už bylo zmíněno výše, dospívající si musí ve svém věku osvojit najednou i několik rolí, aby ve společnosti obstál. Ještě ne zcela sociálně vyzrálý jedinec toto může vnímat jako nátlak, kterému však nedokáže odolat. Nedokáže splnit očekávání společnosti, rodiny či svého okolí.

Psychické rány a frustrace z raných let

Pokud byl jedinec v době svého dětství nějakým způsobem zanedbáván, týrán či sexuálně zneužíván, tyto události si sebou nosí po celý následný život. Tyto traumatické zážitky mohou na dospívajícího působit na úkor přítomných okamžiků a budoucího života. Nedokáže se s těmito zkušenostmi vypořádat.

Závěrečné zjištění:

Jednotlivá klíčová tvrzení teorie anomie É. Durkheima jsem aplikovala na cílovou skupinu, tedy na dospívající muže. Myslím si, že všechna zmíněná a okomentována tvrzení mohou postihnout příčiny sebevražedného jednání mladistvých. Teorie anomie, alespoň v rámci klíčových tvrzení, které jsem vybrala jako indikátory, podle mého názoru může zodpovědět stav dospívajícího, který se rozhodne k uskutečnění sebevraždy.

Další použitelnou teorií může být teorie anomie R. K. Mertona, který za vznik deviantního chování může nesoulad mezi společností uznávanými cíli a legitimními možnostmi členů společnosti, těchto cílů dosáhnout.

Použitá literatura:

ŠPATENKOVÁ, Naděžda. Krizová intervence pro praxi. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2011, 195 s. ISBN 978-80-247-2624-3.

LISÁ, Lidka a Marie KŇOURKOVÁ. Vývoj dítěte a jeho úskalí. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1986, 274 s.

MUNKOVÁ, Gabriela. Sociální deviace: přehled sociologických teorií. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, 168 s. ISBN 978-80-7380-398-8.

KELLER, Jan. Úvod do sociologie. 5. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2004, 204 s. ISBN 80-86429-39-3.

URBAN, Lukáš, Josef DUBSKÝ a Jan BAJURA. Sociální deviace. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 231 s. ISBN 978-80-7380-397-1.

MACEK, Petr. *Adolescence: psychologické a sociální charakteristiky dospívajících*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999, 207 s. ISBN 807178348x.

DURKHEIM, Émile. *Suicide: a study in sociology*. 1st print. Glencoe: Free Press, c1951, 405 s. ISBN 06848363271997.

NEČASOVÁ, Mirka. *Úvod do filozofie a etiky v sociální práci*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2001, 98 s. ISBN 8021026731.

Statistické údaje:

https://www.czso.cz/csu/xb/sebevrazdy_v_jihomoravskem_kraji

http://notes.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/sebevrazdy_zaj

<http://www.uzis.cz/category/tematicke-rady/zdravotnicka-statistika/sebevrazdy>